

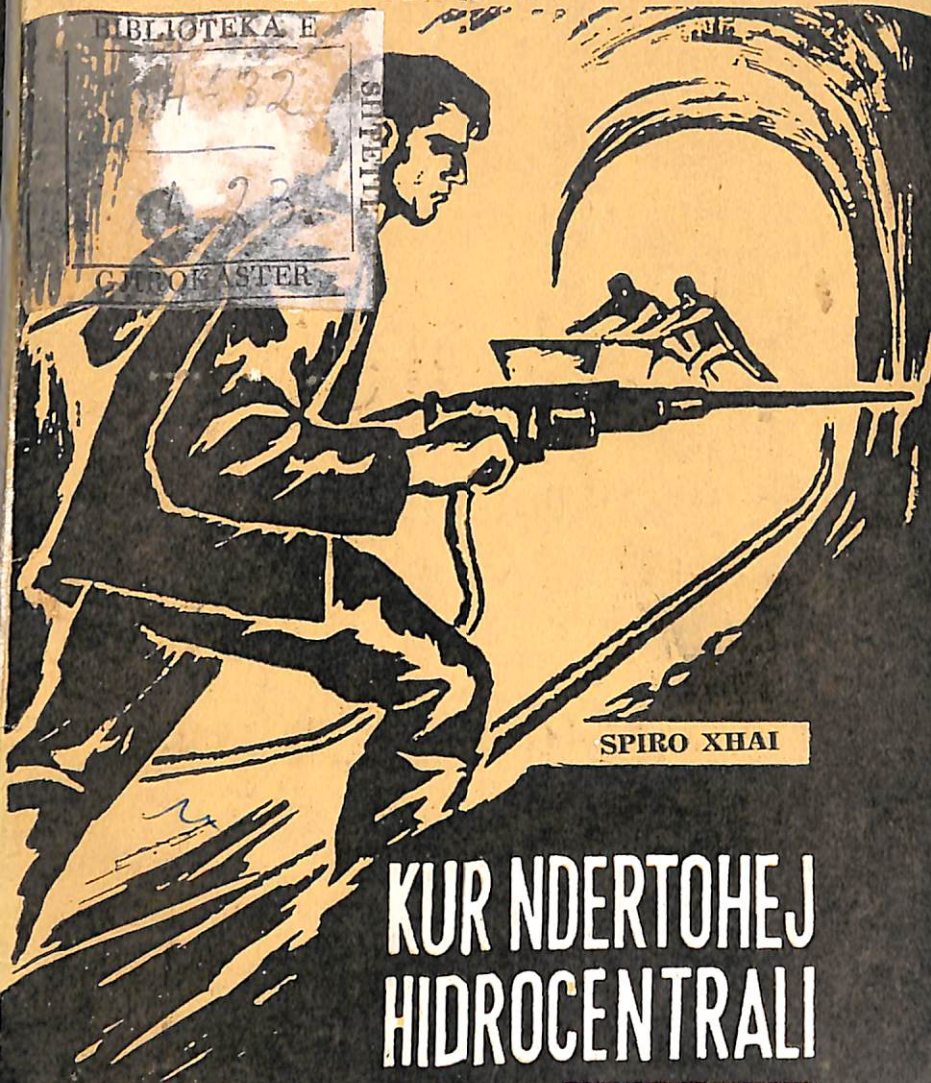
BIBLIOTEKA E PIONIERIT

BIBLIOTEKA E

4532

SHIPETI

CIROKASTER

SPIRO XHAI

KUR NDERTOHEJ HIDROCENTRALI

(*Novelë*)

BIBLIOTEKA E PIONIERIT

85H-32

85H-32

Xh. 23.

SPIRO XHAI

S

R

KUR NDËRTOHEJ
HIDROCENTRALI

(Novelë)

4747 J

31640

BIBLIOTEKA E SHËTIMIT
E MËDHE

SHËTËPIA BOTONJËSE «NAIM FRASHËRI»

I. NË KAMPIN E PUSHIMIT

Mark Misha mbërriti në plazh pasdite vonë. Zbriti nga maqina tërë qejf, mori valixhen e vogël në dorë dhe u fut në korien e plepave. Më në fund do të prehet e do të shlodhet mirë për pesëmbëdhjetë ditë rrjesht në kampin e pushimit, në atë plazh të bukur, që i zgjon në mendje njëmijë kujtime të së kaluarës.

Koha mbante për bukuri. Megjithëse që fillim tetori, dielli shkëlqente punemadhe.

E vërteta është se ai kishte ndërmend ta merrte lejen në verë. Po ai ishte viti i një pune të jashtëzakonshme, jo vetëm për atë dhe për brigadën e tij, po për gjithë kantierin. Ndërtimi i uzinës së madhe, që kish filluar para tre vjetësh, duhej të merrte fund. Kështuqë vala e punës erdhi duke u shtuar papushim.

Gjatë muajve të verës, dhe veçanërisht gjatë shtatorit, ai s'kishte kohë të merrte frymë, si i thonë fjalës, dhe jo të mendonte për leje e për pushim.

Kthehej me natë në shtëpi e në mëngjez ngrihej pa u hapur dita. Një natë, që u kthye më herët se ditët e tjera, vajza e tij e vogël, Mrika, rendi kur e pa, dhe i tha me një frymë:

— Babi, ku ke qenë ti kaq ditë?

Marku qeshi, e puthi në faqe vogëlushen dhe i foli për punën e madhe që kishin në uzinë...

Por ja që uzina kishte marrë fund dhe provat e para kishin dalë shumë mirë. Tani punëtorët e ndërtimit s'kishin më punë atje: vendin e tyre e kishin zënë ata që dinin të venin në lëvizje magjineritë për të prodhuar pleh kimik. Kështu që Marku ishte i lirë të nisej për pushime.

Rrugës, duke udhëtuar me autobus, thoshte me vete: «Leja është një gjë e madhe për punëtorin. Atje, në kamp, do të shlodhem e do të njihem me shokë të rinj. Po të mbajë koha, kështu siç e ka nisur, do të kënaqem shumë.»

Me këto mendime në kokë ecte në mes të plepave, ku binin pjerrtas rrezet e diellit që po përrëndonte. Rrugës nuk pyeti njeri se ku ndodhej kampi i pushimit, mbasi e ndjente veten si në shtëpi të vet, se kishte jetuar aty për një kohë të gjatë. Mirëpo, kur vështroi mirë rrethrotull, e kuptoi se po ecte në tym. Plazhi nuk ishte më ashtu siç e njihnte ai këtu e njëzet e ca vjet më parë. Nga të gjitha anët çdo gjë kishte ndryshuar. Vetëm deti, që shtrihej disa hapa më tutje, kishte mbetur po ai...

Duke kaluar pranë një ndërtese të madhe, që ishte hotel, pyeti një kamarier, i cili rregullonte tryezat në verandë:

— Ku është kampi i pushimit, or shok?

— Kampi i punëtorëve?

— Po.

— Ecë përpara. E shikon atë vilë atje, me një verandë përpara?

— Po.

— Atje është.

Këmbët sikur e çonin vetë. Eh, sa herë kishte ecur zbathur mbi atë rërë të bardhë, që i kërciste nën këpucët e reja! Ju afua vilës së mesit dhe ndjeu se zemra i rrahu fort. Ja dera e hekurt e oborrit të vilës, që mbahej gjithnjë e mbyllur. Kurse tani ishte hapur krejt. Ja edhe shkallët me pllaka prej mermeri të bardhë, që i njihte aq mirë.

Po pse i dukej aq e rëndë valixha që mbante në dorë? Përse i dridheshin këmbët duke ngjitur ato shkallë, që dikur i kapërcente dy e nga dy?

Në verandë kishte një grup njerëzish. Edhe në mesore kishte lëvizje të madhe. Shumë veta shkonin e vinin duke biseduar me zë të lartë. Paddashur vuri dorën në ballë dhe tha me vete: «Ku gjendem kështu?»

— Tani erdhët, shok? — e pyeti një grua që mbante një vandak çarçafësh në dorë.

— Po, — ju përgjegj ai si i lehtësuar. — Erdha për të kaluar pushimet në kamp.

— Mirë; paraqituni në atë zyrën atje. E keni fletën e kampit?

— Po, e kam, — ju përgjegj ai dhe hyri si i hutuar në zyrë.

Pas pak doli i pasuar nga një burrë i trashë, i cili i thirri gruas që mbante vandakun e çarçafëve:

— Emine, rregulloje shokun në dhomën numër dy!

Emineja ju ngjit shkallëve dhe ai i vajti pas. Po ku hyri ajo? Ai qëndroi te dera.

— Urdhëro, — i tha. — Kjo do të jetë dhoma juaj. Është një dhomë shumë e këndshme. Ka edhe ballkon. Shikoni sa bukur duket deti!

«Ah, moj motër! Unë di jo vetëm që ka ballkon, po edhe sa pllaka janë shtuar», — desh t'i thoshte, po ajo doli nga dhoma pa u ndjerë.

Marku mbeti me valixhen në dorë, duke shikuar rrethrotull muret, tavanin, dyshtemenë dhe i bëhej sikur shikonte fytyra njerëzish të njohur.

Befas u dëgjua një tringëllimë, si një zile shkollë, që vinte nga jashtë. Në mesore u ndje menjëherë një lëvizje dhe zëra njerëzish që zbrisnin shkallëve. «Do të ketë vajtur ora për të ngrënë darkë», mendoi Marku dhe futi valixhen nën shtrat. Pastaj doli menjëherë në ballkon.

Njerëzit drejtoheshin nga vila tjetër. Siç duket, atje do të ishte mensa. Doli edhe ai nga dhoma me njëmijë mendime në kokë. Drita elektrike ishte shuar, po megjithëse ishte errësirë, ai i zbriti shkallët sikur të ishte në shtëpi të vet.

Kur mbërriti në mensë, qëndroi njëherë te dera dhe hodhi vështrimin nëpër tryezat se mos gjente ndonjë të njohur.

Në një tryezë prapa derës ishte ulur një punëtor i moshuar, që e shikonte me kureshtje. Edhe Marku e shikoi me vëmendje.

— A do të ulesh? — e pyeti punëtori i panjohur.

— Vetëm je? — i tha Marku.

— Po.

— Atëhere po ulem.

— Sonte erdhe? — e pyeti i panjohuri pas një heshtjeje të shkurtër.

— Po, sonte. Kam ndonjë orë.

— Edhe unë mbrëmë erdha...

Punëtori i panjohur vazhdonte ta shikonte me kureshtje dhe sikur përpiqej të sillte diçka ndërmend.

— A ke punuar ndonjëherë në Kurbnesh? —
e pyeti mbas pak i panjohuri.

— Posi, ore, — ju përgjegj Marku.

— Unë të mbaj pak mend, më duket sikur ke
qenë në brigadën e Markut.

— Të cilit Mark?

— Në brigadën e Markut, që merrte përsipër
të punonte në sektorët më të vështirë.

— Në Kurbnesh kudo vështirë ka qenë, —
ju përgjegj Marku dhe u skuq në fytyrë. «Po të
më pyesi se si quhem, do ta hedh fjalën gjetkë,
që të mos e marrë vesh se jam Marku», — tha me
vete, duke shikuar listën e gjellëve.

— Ti, në Kurbnesh je tani? — pyeti Marku.

— Po.

— Me se merresh?

— Jam minator.

Marku e shikoi njëherë dhe ra në mendime.

— Dukesh si i mërzitur, — tha përsëri i pa-
njohuri.

— Jo, bre!

— Do të jesh lodhur nga rruga.

— Mundet. Kam bërë disa orë rrugë me maqinë.

— Këtu njeriu e merr veten shpejt. Edhe
sëmure të jesh, bëhesh menjëherë mirë. Jo vetëm
që s'të mungon asgjë, po ke edhe shoqëri të mirë.
Të mrekullueshme. Ke për të parë...

— Të besoj.

— Në ç'dhomë të caktuan për të fjetur?

— Në dhomën e gjumit, — ju përgjegj si i
hutuar Marku.

Bashkëfolësi e shikoi si me dyshim, ndërsa me
vete tha: «Është në vete ky? «Në dhomën e gju-
mit», thotë! Sikur ka vetëm një dhomë gjumi
këtu!...»

— Desha të thosha... desha të thosha në atë dhomën e vogël me ballkon, i shpjegoi Marku.

— Ç'numër ka?

— Numër dy më duket. Ashtu tha pastruesja.

— Me ballkon është?

— Po, nga ana e detit.

— Mirë e ke. Dhoma numër dy është. Kurse unë jam në dhomën përbri.

— Qënkemi komshinj.

— Këtu jemi të gjithë si në një shtëpi.

— Po ai tjetri që fle atje kush është vallë?

— A, po; është një shok që punon në një oficinë në Patos. Maqo e quajnë. Djalë për kokën e djalit.

— Shumë mirë.

— Unë jam në dhomë me një tipograf nga Tirana. As ai nuk më njihte, as unë nuk e kisha parë ndonjëherë. Po brenda një dite e një nate u bëmë miq të ngushtë. Po ç'u bë xhanëm? Pse nuk erdhi të hajë bukë?

— Do të ketë dalë shetitje.

— Nuk besoj. Ai është tifoz i madh shahu. Do të jetë duke luajtur në ndonjë dhomë e ka harruar që ka vajtur ora për të ngrënë.

Kur mbaruan së ngrëni, takuan në verandë dy punëtorë të tjerë që drejtoheshin nga mensa.

— Ne ju presim lart, në dhomën numër dy, — u tha minatori.

U ngjitën në dhomën e Markut dhe dolën në ballkon.

— Këtu është mrekulli, — nisi i pari minatori dhe u ul.

Marku qëndroi në këmbë. Shikonte parmakët e ballkonit, grilat e derës, muret e lyera në ngjyrë bizele të hapur.

— Po ti pse nuk ulesh? — e pyeti minatori.
— Ulu se je i lodhur nga rruga.

— Nuk e ndjej më lodhjen.

— A luan domino, or shok, si ta thonë emrin?
— ja ndërpreu mendimet minatori.

— Mark.

— E si thua, bëjmë një lojë.

— Nuk di të loz domino.

— Po tavëll?

— As tavilla nuk më pëlqen.

— Nuk di ta luash, apo s'të pëlqen?

— Edhe sikur ta dija, sonte nuk do të më pëlqente të luaja.

— Paska lloj-lloj njerëzish në botë, — tha minatori duke e shikuar me kureshtje.

Në atë çast, në mesore u dëgjuan të qeshura me zë të lartë. Dera u hap me rrëmbim dhe në dhomë hynë tre burra. Dy nga ata Marku dhe minatori i kishin takuar te veranda, kurse i treti ishte i gjatë e i hollë që, po ta shikoje një herë, nuk e harroje kurrë.

— Ky është një shoku im nga stabilimenti i sharrave të Fushë-Arëzës, — tha Maqua.

— Tani të njihesh mirë edhe me shokun tim të dhomës, — shtoi minatori. — Para se të vinte në kamp, e quanin Adem, kurse tani ja kemi ndër-rruar emrin. Mos u çudit. E di si qëndron puna? Sapo erdhi në kamp, bëri një shaka me ata të kuzhinës që t'u merrte dy pjata me gjellë dhe ne i ngjitëm menjëherë një nofkë, që shpresojmë se do t'i mbetet për gjithnjë. E quajtëm «llupës».

Dy burrat e tjerë qeshën me të madhe, kurse minatori vazhdoi: — Ehu, sa qyfyre ka ky!

— Dhe të kesh mendjen, — tha burri i gjatë,
— se ta hedh kur të duash.

— Faleminderit, — tha ai që e quanin «llupës», duke përkulur trupin me dorën në zemër.

Marku u zgjati dorën të tre burrave pa thënë asnjë fjalë. Maqos, me të cilin do të banonte në një dhomë, i hodhi një vështrim hetonjës. Ai ishte një burrë rreth të dyzetepesave, me trup të shëndoshë e me fytyrë të çelur prej babaxhani.

Pak më vonë, kur e pyeti se sa kohë kishte që punonte në oficinën e riparimeve të maqinerive të rënda në Patos, Maqua ju përgjegj me të qeshur:

— As unë s'e mbaj mend mirë, që kur isha djalë i ri, nja katërmëdhjetë — pesëmbëdhjetë vjeç. Ndaj më thonë tani shokët se, sado që të lahem e të pastrohem, trupi im lëshon një erë vaj lubrifikant e benzinë.

— Si duket, në vend të gjakut, ke në deje vaj e benzinë, — tha me një seriozitet të shtirur «llupsi».

U ulën në karrige. Vetëm Marku qëndronte në këmbë.

— Aa! Ti je mysafir sonte e duhet të ulesh i pari, — i tha burri i gjatë, duke u ngritur nga karrigia, për t'i lëshuar vend shokut.

— Faleminderit, nuk ulem, — u përgjegj Marku duke i vajtur pranë.

— Pse?

— Më pëlqen më mirë të rri në këmbë.

— Si të duash...

Mbrëmja që e butë dhe e ëmbël; mbrëmje vjeshte që të hidhte në ëndërrime. Hëna sapo ishte ngritur mbi korien e plepave dhe i jepte detit një bukuri të rrallë. Jashtë kishte qetësi. Vetëm prej së largu dëgjohej një melodi e gëzuar fizarmonike.

Marku rrëshqiti pa u ndjerë dhe hyri brenda në dhomë.